

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Čeká nás revoluce v podobě účasti finančních investorů v advokátních společnostech?

Český zákon o advokacii umožňuje společně podnikat v oboru advokacie na území České republiky jen advokátům, resp. (usazeným) evropským advokátům a nikoliv třetím osobám zjednodušeně řečeno „neadvokátům“ (např. finančním investorům). Tuzemský regulatorní rámec v této oblasti stanoví přitom i další omezení. Změnu by mohl přinést případ řešený před Soudním dvorem pod sp. zn. C-295/23 Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft UG proti Rechtsanwaltskammer München (dále jen „případ Halmer“), byť s ohledem na stanovisko generálního advokáta se jedná spíše o méně pravděpodobný scénář.

Jeho podstata spočívá v posouzení, zdali je rakouská společnost, která nemá oprávnění k poskytování služeb právního poradenství, oprávněna nabýt podíl na základním kapitálu advokátní společnosti, která působí v Německu. Znamenalo by to ohrožení nezávislosti advokacie anebo impuls pro inovace v podobě přílivu soukromého kapitálu (zejména v oblasti legal tech) a nové obchodní modely spolupráce při poskytování právních služeb na zdejší scéně bez negativního dopadu na klienty?

Základní regulatorní principy výkonu advokacie podle českého práva

Obecně

Dříve než bude proveden rozbor případu Halmer (ve kterém se aktuálně čeká na verdikt Soudního dvora), je nutné na úvod vymezit základní zákonné podmínky (omezení), za kterých může český advokát vykonávat advokacii na území České republiky. Pro zjednodušení se v textu nezabývám postavením evropského a zahraničního advokáta.

Způsoby výkonu advokacie

Český advokát je oprávněn podle českého práva [§ 11 odst. 1 zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ZoA“)] vykonávat advokacii v tuzemsku **jen některým z následujících způsobů:**

- a. samostatně, nebo
- b. společně s jinými českými advokáty (resp. evropskými usazenými advokáty) jako společník sdružení, nebo jako společník české advokátní společnosti anebo jako společník zahraniční společnosti, nebo
- c. v pracovním poměru jako zaměstnanec.

To znamená, že **jiný způsob výkonu advokacie českými advokáty české právní předpisy neumožňují**, což potvrzuje mimo jiné i tuzemská odborná literatura, k tomu srov.: „*Při aplikaci*

hlavy II AZ (myšleno ZoA pozn. autora) je třeba si uvědomit, že se jedná o veřejnoprávní předpis, který vymezuje v § 11 jediné možné způsoby výkonu advokacie.“^[1] či „Jiné způsoby výkonu advokacie nejsou pro české advokáty v režimu působnosti [zákona o advokacii](#) povoleny.“^[2]

Jeden způsob výkonu

Dalším základním regulatorním požadavkem je, že **český advokát může vykonávat advokacii podle českého práva jen jedním ze shora zmíněných způsobů**, viz kupř.: „Aktuální znění zákona o advokacii připouští, aby advokát advokacii vykonával buď samostatně, nebo společně s jinými některou ze zákonem připuštěných forem anebo jako zaměstnaný advokát. **Advokát může advokacii vykonávat vždy jen jedním z umožněných způsobů (nemůže je kombinovat)**, může však libovolně zvolené způsoby měnit (např. může advokacii vykonávat nejdříve jako samostatný advokát, posléze jako společník advokátní veřejné obchodní společnosti a poté jako zaměstnaný advokát).“^[3]

Posledně uvedený princip je pak zakotven v následujících ustanoveních ZoA:

- a. „Advokát, který je společníkem sdružení, nemůže ode dne vzniku účasti do dne jejího zániku současně vykonávat advokacii samostatně, jako společník společnosti nebo jako společník zahraniční společnosti, v jiném sdružení, ani v pracovním poměru.“ (§ 14 odst. 4 ZoA);
- b. „Advokát, který vykonává advokacii jako společník společnosti, nemůže ode dne vzniku účasti do dne jejího zániku nebo do okamžiku rozhodnutí o likvidaci společnosti současně vykonávat advokacii samostatně, ve sdružení, jako společník jiné společnosti nebo jako společník zahraniční společnosti, ani v pracovním poměru“ (§ 15 odst. 8 ZoA);
- c. „Advokát může být zaměstnancem pouze jednoho advokáta nebo jedné společnosti anebo jedné zahraniční společnosti; zaměstnaný advokát není oprávněn vykonávat současně advokacii samostatně ani společně s jinými advokáty.“ (§ 15a odst. 3 ZoA);

Český advokát tedy nemůže být kupř. současně společníkem více advokátních společností např. tak, že by prostřednictvím jedné z nich poskytoval právní služby aktivně a ve druhé by figuroval pasivně jen jako investor.

Z obdobného důvodu patrně není ani možné, aby český advokát vedle „své“ advokátní společnosti figuroval v jiné advokátní společnosti jakožto **tichý společník** (srov. analogicky např. německou úpravu, která výslovně stanoví, že třetí osoby nesmí mít podíl na zisku advokátní společnosti) apod.

Právní formy českých advokátních společností

V případě společného výkonu advokacie ve formě české advokátní společnosti platí dále **zákonné omezení v podobě právní formy právnické osoby, prostřednictvím které může český advokát společně s jinými českými advokáty či evropskými usazenými advokáty vykonávat advokacii**. ZoA v tomto směru připouští jen právní formu obchodní korporace (nikoliv tedy např. spolku, fundace či ústavu), a to konkrétně veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost nebo společnost s ručením omezeným.

Odborná literatura k tomu uvádí, že: „...pro účely tohoto výkladu je třeba konstatovat, že **jiné obchodní korporace** než ty, které jsou vymezeny v § 15 odst. 1 AZ, to je veřejná obchodní společnost, komanditní společnost nebo společnost s ručením omezeným, **nejsou povolené** právě při uvědomění si toho, že tato hlava II AZ je veřejnoprávní normou, která podle zásady aplikace

takových norem („co není dovoleno, je zakázáno“) obsahuje zejména úplný enumerativní výčet, **nedovoluje výkon advokacie v jiných společnostech, resp. obchodních korporacích. Ze společností jsou tedy vyloučeny akciové společnosti a dále družstva. Jsou také vyloučeny evropská společnost a evropské zájmové sdružení.**^[4]

V této záležitosti vydala ČAK stanovisko^[5] s názvem: „Stanovisko České advokátní komory k hodnocení implementace směrnice EU o službách“, v němž se mj. píše, že: **„Podmínka nezbytnosti omezení na citované tři druhy obchodních korporací je opodstatněna naléhavým důvodem obecného zájmu, který je spatřován zejména v tom, že výkon advokacie prostřednictvím obchodní korporace je bezprostředně vázán na osoby advokátů, kteří jsou jejími společníky; oprávnění poskytovat právní služby je tedy založeno nikoli pouze na konstitutivním zápisu do obchodního rejstříku, ale především na zápisu advokáta do seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Výkon advokacie prostřednictvím obchodní korporace tedy může být realizován pouze prostřednictvím osob advokátů, kteří jsou jejími společníky, což zákonitě vylučuje z aplikace akciové společnosti i družstva, u kterých je „členská“ struktura zcela odlišná.“** a dále že: **„...vyloučení akciových společností a družstev je dáno jejich odlišnou korporátní strukturou, která je pro poskytování právních služeb (vázaných na osobu advokáta) nevhodná a přináší neodstranitelné právní i praktické problémy.“**

Společníkem české advokátní společnosti nemůže být neadvokát

Poslední ze základních regulatorních požadavků (omezení) na společný výkon advokacie (které je předmětem tohoto článku) se týká toho, že **český advokát může vykonat advokacii společně jen s jinými českými advokáty (resp. evropskými usazenými advokáty), což krom jiného znamená, že společníkem sdružení anebo české advokátní společnosti^[6] nemůže být třetí osoba (neadvokát),** a to ať už fyzická či právnická osoba anebo jiné uspořádání bez právní osobnosti.

Posledně uvedený princip je pak zakotven v následujících ustanoveních ZoA:

- a. „Advokáti se mohou sdružit za účelem společného výkonu advokacie; v takovém případě si upraví vzájemné vztahy písemnou smlouvou podle občanského zákoníku. Společníky sdružení mohou být pouze advokáti a jsou povinni vykonávat advokacii pod společným jménem. K dosažení sjednaného účelu sdružení jsou jeho jednotliví společníci oprávněni zaměstnávat další advokáty podle § 15a; tito advokáti nejsou společníky sdružení.“ (§ 14 odst. 1 ZoA);
- b. „Advokáti mohou vykonávat advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, pokud předmětem podnikání takové společnosti je pouze výkon advokacie a jejími společníky jsou pouze advokáti; předmětem podnikání veřejné obchodní společnosti může být i výkon činnosti insolvenčního správce podle zvláštního právního předpisu^{4a}. Skutečným majitelem podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů a fyzickou osobou, která je v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu takovéto společnosti, může být jen osoba bezúhonná.“

K tomu v odborné literatuře srov.: „Ustanovení § 14 (pozn. ZoA) odkazuje v poznámce pod čarou na § 829 a násl. ObčZ. Ustanovení § 14 je lex specialis vůči obecné úpravě sdružení v ObčZ. Jako lex specialis upravuje výlučnost co do účastníků sdružení, neboť **členy takového sdružení mohou být pouze advokáti.**“^[7] či **„Zákonodárce i v § 15 (pozn. ZoA) zdůraznil osobní prvek advokátních společností, pokud umožnil výkon advokacie pouze v těchto vyjmenovaných společnostech (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost a společnost s ručením omezeným). I podle zprávy z CCBE jsou odmítány jakékoliv společnosti, jejichž společníky by se mohli stát i**

neadvokáti. V některých zemích se objevují tendence umožnit výkon advokacie v takových společnostech, ale porušením tohoto osobního principu je narušována nezávislost, což je jedna z hlavních podmínek výkonu advokacie.“[\[8\]](#)

Stanovisko České advokátní komory k hodnocení implementace směrnice EU o službách[\[9\]](#) k tomu pak uvádí, že: „Zákon o advokacii umožňuje výkon advokacie prostřednictvím obchodní společnosti pouze v případě, kdy společníky jsou toliko advokáti (popř. evropští advokáti) - viz § 11 zákona o advokacii. **Není tedy připuštěna tzv. alternative business structure, tj. společnost, jejímiž společníky by byly rovněž jiné osoby než advokáti (evropští advokáti).** Toto opatření vyplývá z požadavku na nezávislost advokáta se vším, co s sebou výkon advokacie přináší. **Připuštění jiných osob do korporátní struktury společnosti s sebou přináší riziko ohrožení advokátovy nezávislosti, neboť advokát musí být nezávislý jak na orgánech státní moci, tak na jakýchkoli dalších osobách, včetně osob, které by mohly jakýmkoli způsobem zasahovat do korporátních záležitostí. S tím souvisí rovněž povinnost mlčenlivosti, která advokáta váže a jejíž dodržování prakticky znemožňuje výkon práv společníka, který není advokát. Lze tedy uzavřít, že společníci-neadvokáti představují ohrožení nezávislosti advokáta a s tím spojené riziko pro klienty a jejich přístupu ke spravedlnosti, což je důvod, pro který se Česká republika rozhodla neumožnit výkon advokacie těm společnostem, které mají jiný předmět podnikání než výkon advokacie (s výjimkou činností, které jsou s výkonem advokacie přirozeně spjaty, např. činnost insolvenčního správce).** Tyto závěry jsou shodné se závěry opakovaně vyslovenými CCBE (Rada evropských advokátních komor - Conseil des Barreaux Européens). Z výše uvedených důvodů lze zároveň konstatovat, že rovněž v tomto případě jsou splněny podmínky pro odchýlení se od čl. 15 odst. 2 směrnice.“

Jinými slovy, český zákon o advokacii patří mezi zákony, jejichž cílem je mimo jiné zaručit profesní nezávislost advokátů. Za tímto účelem tedy **recentní právní úprava vylučuje, aby se do českých advokátních společností mohly začlenit osoby, jejichž zájmy by byly čistě ekonomické a na které by se nevztahovala stavovská pravidla pro výkon advokacie,** a to na rozdíl od německé úpravy bez jakékoliv výjimky, k tomu viz níže, kdy německý zákon o advokacii (BRAO) umožňuje, aby se do německých advokátních společností společně sdružovali vedle advokátů (za určitých podmínek) také příslušníci vybraných svobodných profesí jako např. patentoví zástupci, daňoví poradci, daňoví zástupci, auditori, certifikovaní účetní, lékaři a lékárníci, resp. po novele BRAO z roku 2022, se jedná obecně o osoby vykonávající svobodná povolání (nikoliv tedy i nadále o jiné třetí osoby - typicky o finanční investory, tento zákaz tedy v Německu stále přetrvává), ledaže by takové sdružení bylo s povoláním advokáta neslučitelné.

Debata ohledně nemožnosti finančních investorů vstupovat kapitálově do německých advokátních společností se vede stále. **Podle průzkumu provedeného Spolkovým ministerstvem spravedlnosti (BMJ) na podzim 2023 nevidí německá advokacie většinově potřebu zmírňovat ustanovení zákazu vlastnictví třetími stranami a umožnit účast čistě kapitálových investorů ve společnostech vykonávajících právní praxi.**[\[10\]](#) Podrobnou analýzu tohoto problému poskytují např. [Nitschke/Wietoska, BRAK-Mitt. 2024, 2.](#)[\[11\]](#)

Z hlediska korektnosti je třeba zmínit, že proti liberalizaci trhu právních služeb v tomto směru se v praxi namítá, že **by z uvedené změny (tedy z možnosti investorů investovat do advokátních kanceláří) ve výsledku těžila jiná odvětví, než samotná advokacie a klienti, a to např. pojišťovny či technologické společnosti** apod.,[\[12\]](#) jelikož jejich primárním zájmem je maximalizace zisku a nikoliv ochrana oprávněných zájmů klientů, čímž by mohlo dojít i k ohrožení nezávislosti advokátů a ke korozi institutu povinnosti mlčenlivosti.

S existencí soukromých investorů v advokátních společnostech se lze setkat zejména v USA, VB a v Austrálii.

Případ Halmer[\[13\]](#)

Skutkový stav

Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft UG (dále jen „Halmer UG“) je advokátní společnost, která je provozována ve formě *haftungsbeschränkte Unternehmergesellschaft* (zvláštní forma společnosti s ručením omezeným). Jejím jednatelem a jediným společníkem byl původně Daniel Halmer.

Na základě smlouvy ze dne 31. března 2021 bylo 51 % obchodních podílů D. Halmera převedeno na společnost SIVE Beratung und Beteiligung GmbH (dále jen „SIVE“), což je společnost s ručením omezeným podle rakouského práva, která ani v Německu, ani v Rakousku nemá oprávnění k poskytování právního poradenství. Současně byly změněny stanovy Halmer UG, aby byla zajištěna nezávislost vedení společnosti, které je vyhrazeno advokátům.

Dne 19. května 2021 sdělila německá advokátní komora *Rechtsanwaltskammer München* (dále jen „Komora“) společnosti Halmer UG, že podle BRAO (německého zákona o advokacii), zejména jeho § 59a a následujících, je převod obchodních podílů na společnost SIVE nezákonný, a proto bude v případě, že zůstanou zachovány účinky převodu obchodních podílů, muset dojít k odnětí oprávnění společnosti Halmer UG k výkonu advokacie.

Dne 26. května 2021 oznámila společnost Halmer UG Komoru, že účinky převodu obchodních podílů zůstanou zachovány, a vyzvala ji k vydání rozhodnutí.

Dne 9. listopadu 2021 Komora společnosti Halmer UG oprávnění odňala.

Dne 26. listopadu 2021 podala společnost Halmer UG proti rozhodnutí Komory žalobu u Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Bavorský soudní dvůr pro advokacii, Německo), který rozhodl předložit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek.

Předběžné otázky

[1]) Jedná se o nepřípustné omezení práva na volný pohyb kapitálu podle čl. 63 odst. 1 SFEU, pokud podle právních předpisů členského státu musí být advokátní společnosti povinně odňato oprávnění k výkonu advokacie, pokud

[a]) je obchodní podíl na advokátní společnosti převeden na osobu, která nesplňuje zvláštní profesní požadavky, jež se podle práva členského státu vážou k nabytí obchodního podílu? V důsledku těchto požadavků může obchodní podíl na advokátní společnosti nabýt pouze advokát nebo jiný člen advokátní komory, patentový zástupce, daňový poradce, daňový zástupce, auditor nebo certifikovaný účetní, příslušník advokátní profese z jiného státu, kterému je v tuzemsku povoleno poskytovat právní poradenství, resp. patentový zástupce, daňový poradce, daňový zástupce, auditor nebo certifikovaný účetní z jiného státu, kterému je v tuzemsku povolen výkon této činnosti, nebo lékař či lékárník,

[b]) společník sice splňuje zvláštní požadavky uvedené v [písm. a)], avšak není profesně činný v rámci dané advokátní společnosti?

[c]) v důsledku převodu jednoho nebo více obchodních podílů, resp. hlasovacích práv již na ní advokátům nenáleží většinový podíl?

[2]) Jedná se o nepřípustné omezení práva na volný pohyb kapitálu podle čl. 63 odst. 1 SFEU, jestliže společníkovi, který není oprávněn k výkonu povolání ve smyslu bodu [1 písm. a)], nenáleží hlasovací právo, ačkoli stanovy společnosti za účelem ochrany nezávislosti osob oprávněných k výkonu

advokacie a advokátní činnosti společnosti obsahují ustanovení, na jejichž základě je zajištěno, že společnost jako jednatelé nebo prokuristé zastupují výlučně advokáti, společníkům a valné hromadě je zakázáno ovlivňovat vedení společnosti prostřednictvím pokynů nebo nepřímo pohružkou nepříznivými následky, rozhodnutí společníků, která jsou v rozporu s uvedenými pravidly, jsou neúčinná a povinnost zachovávat mlčenlivost uložená advokátům se vztahuje i na společníky a jimi pověřené osoby?

[3] Splňují omezení uvedená v [bodě 1 písm. a) a v bodě 2] podmínky stanovené v čl. 15 odst. 3 písm. a) až c) směrnice 2006/123/ES [...] pro přípustné zásahy do volného pohybu služeb?

[4] V případě, že podle názoru Soudního dvora není dotčeno právo žalobkyně na volný pohyb kapitálu (body [1] a [2]) a nedošlo k porušení směrnice [2006/123/ES] (bod [3]):

Porušují omezení uvedená v bodech [1] a [2] právo [společnosti SIVE] na svobodu usazování zakotvenou v článku 49 SFEU?

Předkládající soud se v podstatě táže, zda tyto požadavky vnitrostátního práva:

- omezují neoprávněně svobodu volného pohybu kapitálu zaručenou v čl. 63 odst. 1 SFEU;
- nesplňují podmínky, které v souladu se směrnicí 2006/123 odůvodňují zásah do výkonu činnosti poskytování služeb;
- podpůrně, porušují svobodu usazování zakotvenou v článku 49 SFEU.

Základní argumentace Komory

Podle Komory advokátní společnost pana Halmera již bylo oprávnění odňato, převodem podílů na rakouskou společnost, nesplnila několik požadavků BRAO, a to zejména:

- společníci musí být advokáti nebo vykonávat určitá svobodná povolání;
- společníci musí být profesně činní v rámci advokátní společnosti;
- většina obchodních podílů i hlasovacích práv musí náležet advokátům.

Stanovisko generálního advokáta Manuela Campos Sánchez-Bordony ze dne 4. 7. 2024^[14] (dále jen „stanovisko“):

A) Svobody ohrožené v této věci

1. Svoboda volného pohybu kapitálu nebo svoboda usazování?

Generální advokát v bodě 42. stanoviska dospívá k závěru, že zákaz toho, aby jiné osoby než advokáti (nebo osoby vykonávající podle vnitrostátního zákona srovnatelné povolání) vnášely do těchto společností kapitál, **je překážkou svobody usazování (článek 49 SFEU), tudíž je především dotčena tato svoboda** s tím, že by případné omezení výkonu svobody volného pohybu kapitálu bylo jen vedlejším a sekundárním účinkem právní úpravy, jejíž hlavní cíl je jiné povahy.

Právní úprava BRAO tak dle generálního advokáta významným způsobem omezuje usazování hospodářských subjektů prostřednictvím kapitálových společností oprávněných k poskytování služeb právního poradenství vyhrazených advokátům.

2. Článek 49 SFEU, nebo směrnice 2006/123?

Soudní dvůr směrnicí 2006/123 přiznává dle generálního advokáta obecnou prioritu: jestliže omezení svobody usazování spadá do působnosti této směrnice, není toto omezení třeba zkoumat rovněž s ohledem na článek 49 SFEU, **a proto by omezení vyplývající z BRAO měla být zkoumána právě jen z hlediska uvedené směrnice 2006/123.**

3. Obecné závěry generálního advokáta ohledně harmonizace společného výkonu advokacie

Unijní normotvůrce schválil za účelem usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiných členských státech směrnicí 77/249/EHS a směrnicí 98/5/ES. **Tyto směrnice konkrétní ustanovení týkající se nabývání podílů nebo výkonu hlasovacích práv v advokátních společnostech neobsahují.**[\[15\]](#)

Soudní dvůr uznal, že „pokud v této oblasti chybí konkrétní právní předpisy Společenství, může každý členský stát svobodně upravovat výkon advokacie na svém území [...]. Proto se **právní úprava, která se na toto povolání použije, může stát od státu zásadně lišit.**[\[16\]](#)

Za současného stavu unijního práva si mohou členské státy zvolit, zda připustí, aby výkon advokacie zajišťovaly kapitálové společnosti. V závislosti na jejich pojetí advokacie, jakož i na důvodech obecného zájmu, které odůvodňují související rozhodnutí, má generální advokát na rozdíl od Komise za to, že by členské státy mohly jednoduše tento kolektivní způsob výkonu povolání zakázat.[\[17\]](#)

Stejně tak (při **neexistenci harmonizace této konkrétní oblasti v platném unijním) právu**, mají členské státy, které jsou nakloněny výkonu advokacie prostřednictvím kapitálových společností, pravomoc klást určité podmínky na strukturu a fungování těchto společností.[\[18\]](#)

Spolková republika Německo se mohla jednoduše rozhodnout, že vyloučí výkon advokacie prostřednictvím kapitálových společností, aniž to představovalo porušení základních svobod zaručených Unií. Pokud ale vytváření a zakládání tohoto druhu společností povoluje, **musí omezení, jimiž omezuje volný výkon jejich činnosti, dodržovat zejména směrnici 2006/123** a musí být posuzována v jejím světle.[\[19\]](#)

B) Odůvodnění omezení vyplývající z BRAO

Omezení v BRAO musí být podrobeno kontrole podle článku 15 směrnice 2006/123, jehož odst. 2 písm. c) ukládá členským státům povinnost posoudit požadavky „související s držením podílu na kapitálu společnosti“ s cílem prověřit, zda splňují podmínky stanovené v odstavci 3 uvedeného článku (bod 60. stanoviska).

Podmínky uvedené v odstavci 3 v zásadě spočívají v tom, že stanovené požadavky: a) **nesmějí připouštět diskriminaci** na základě státní příslušnosti nebo umístění sídla společnosti; b) musejí být opodstatněny **naléhavým důvodem obecného zájmu** a c) musejí být „**vhodné k zajištění dosažení sledovaného cíle**, nesmějí překračovat rámec toho, co je pro dosažení daného cíle nezbytné, a není možné je nahradit jinými, méně restriktivními opatřeními, jimiž by bylo dosaženo stejného výsledku“.[\[20\]](#)

b1) Diskriminace

Sporné omezení se netýká, přímo či nepřímo, státní příslušnosti nebo umístění sídla dotčených osob, ale dotýká se stejně vlastních i cizích státních příslušníků. Je tedy dle generálního advokáta v souladu s čl. 15 odst. 3 písm. a) směrnice 2006/123 (viz bod 63. stanoviska).

b2) Naléhavý důvod obecného zájmu

Důvody, na nichž se zakládají ustanovení BRAO, lze dle generálního advokáta kvalifikovat za naléhavé důvody obecného zájmu.

Proto má také toto omezení za cíl (dle generálního advokáta) zajistit na jedné straně **nezávislost advokátů, řádný výkon spravedlnosti, dodržování zásady transparentnosti a ochranu profesní mlčenlivosti**, a na straně druhé **ochranu spotřebitelů využívajících právních služeb**, resp. a) profesní nezávislost advokátů; b) dodržování právních předpisů pro dané povolání; c) kvalitu služeb; d) ochranu jednotlivců (bod 65. a 66. stanoviska).

b3) Proporcionalita a soudržnost

Proporcionalita vyžadovaná podle čl. 15 odst. 3 písm. c) směrnice 2006/123 dle generálního advokáta znamená, že sporné požadavky musí být vhodné pro dosažení sledovaného cíle, nepřekračovat rámec toho, co je pro jeho dosažení nezbytné, a nesmí být možné je nahradit jinými, méně restriktivními opatřeními, jimiž by bylo dosaženo stejného výsledku (bod 68. stanoviska).

b3a) Omezení podílu ve společnosti na určité kategorie povolání

Omezení spočívající v možnosti stát se součástí advokátní společnosti jen advokátům, je dle generálního advokáta vhodným prostředkem k zaručení jejich profesní nezávislosti a ochrany jednotlivců, **jedná se tedy o opatření proporcionalní a soudržné** (viz body 71. až 75. stanoviska).

BRAO však připouští, aby v advokátních společnostech měli za určitých podmínek podíl zástupci určitých povolání, kteří nejsou advokáty (bod 76. stanoviska), viz shora zmínění patentoví zástupci, daňoví poradci, daňoví zástupci, auditori, certifikovaní účetní, lékaři a lékárníci, resp. po novele BRAO z roku 2022, se jedná obecně o osoby vykonávající svobodné povolání, ledaže by takové sdružení bylo s povoláním advokáta neslučitelné.

Dle generálního advokáta zachování profesní nezávislosti advokátů a ochrana jednotlivců v zásadě nejsou zpochybněny tím, že se podíl v advokátních společnostech omezí kromě na advokáty také na další zástupce srovnatelných povolání, kteří mohou menšinově vykonávat činnost, která není s nezávislostí advokátů neslučitelná. Na tyto zástupce dalších povolání by se navíc měla dle generálního advokáta vztahovat profesní pravidla, která zajistí řádný, právní a etický výkon jejich povolání (bod 80. stanoviska).

V tomto případě však dle generálního advokáta nebyla dodržena povinnost náležitě prokázat na základě přesných údajů skutečnosti odůvodňující zkoumané opatření, **nelze určit, proč mezi přípustnými povoláními nejsou i další, jejichž spolupráce by při právním poradenství mohla být stejně vhodná, jako těch, která jsou v BRAO uvedena** (např. inženýři, architekti, ekonomové či psychologové). **Uvedené omezení proto není dle generálního advokáta soudržné** (bod 83. stanoviska).

b3b) Požadavek výkonu profesní činnosti v rámci advokátní společnosti

Dle dalšího omezení BRAO nestačí být advokátem (nebo mít srovnatelné povolání), ale je nutné takto v rámci společnosti působit. Jsou tím tudíž vyloučeni advokáti a zástupci přidružených povolání, kteří by do společnosti pouze investovali nebo by vykonávali funkce, které s povoláním advokáta (nebo srovnatelným) nesouvisí (bod 87. stanoviska).

Toto omezení dle generálního advokáta neukládá minimální skutečnou činnost v rámci advokátní společnosti, ani jej v praxi Komora, jakožto koncový subjekt odpovědný za uplatňování BRAO,

nemůže kontrolovat. **Generální advokát tedy v bodě 88. stanoviska pochybuje o jeho skutečné vhodnosti k dosahování (předpokládaných) cílů.**

b3c) Vyhrazení většiny hlasů advokátům

V souladu s § 59e odst. 2 zákona BRAO musí advokáti v advokátní společnosti držet většinu obchodních podílů a hlasovacích práv.

Pravidlo stanovené německým zákonodárcem ohledně většiny hlasů dle generálního advokáta **nebrání tomu, aby společníci, kteří nejsou advokáty, ovlivňovali rozhodnutí společnosti, jejíž jsou součástí, což ohrožuje nezávislost advokátů** (bod 96. stanoviska).

Dle generálního advokáta **je nutné, aby existovaly předpisy, které zabrání investorům mimo dané povolání přímo či nepřímo ovlivňovat rozhodnutí advokátní společnosti**, pokud by byla v sázce jejich nezávislost a náležitá ochrana zájmů jejich klientů (bod 99. stanoviska).

C. Shrnutí závěrů generálního advokáta (body 102. až 104. stanoviska)

Členské státy mají široký prostor pro uvážení při regulaci povolání advokáta, zejména pokud jde o jeho výkon prostřednictvím kapitálových společností.

Jestliže **členské státy** na základě tohoto prostoru pro uvážení připustí, aby byla advokacie vykonávána prostřednictvím kapitálových společností, **mají pravomoc jej podrobit určitým omezením. Tato omezení musí být soudržná jak vzájemně, tak ve vztahu k obecnému zájmu, jímž jsou odůvodněna.**

Omezením stanoveným BRAO pro účast v advokátních společnostech, jichž se týkají otázky předkládajícího soudu, **chybí soudržnost** nezbytná pro dodržení ustanovení čl. 15 odst. 3 směrnice 2006/123, neboť

- brání tomu, aby se společníky stali zástupci jiných povolání, než těch, která jsou výslovně uvedena v BRAO, kteří by ale mohli splňovat kritéria, na jejichž základě je zapojení uvedených povolání povoleno;
- obecně a bez dalšího upřesnění vyžadují, aby advokáti a zástupci dalších povolání, kteří jsou oprávněni být členy, byli profesně činní v rámci dané společnosti;
- umožňují, aby zástupci jiných povolání než advokáti drželi procentní podíl kapitálu a hlasovacích práv, který je dostatečný k tomu, aby získali přímý či nepřímý vliv postačující k ovlivnění společnosti, což může ohrožovat nezávislost advokátů při obhajobě jejich klientů.

Dopad závěrů stanoviska generálního advokáta na českou právní úpravu

Předně je třeba předeslat, že závěry generálního advokáta ve stanovisku nejsou právně závazné, a proto je zapotřebí vyčkat rozhodnutí Soudního dvora.

Za klíčové ve světle tuzemské právní úpravy považují, že generální advokát ve stanovisku zcela jednoznačně konstatuje, že za současného stavu unijního práva (při neexistenci harmonizace této konkrétní oblasti) **si mohou členské státy zvolit, zda připustí (resp. nepřipustí), aby výkon advokacie zajišťovaly kapitálové společnosti s tím, že pokud tuto možnost členské státy připustí, mají pravomoc klást určité podmínky na strukturu a fungování těchto společností (což ostatně reflektuje i skutečný stav, jelikož vnitrostátní úpravy fungování kapitálových advokátních společností se v jednotlivých členských státech různí), tedy např. i pravomoc**

vyloučit z účasti na těchto korporacích finanční investory (neadvokáty), a to buď zcela, anebo s určitými účinnými omezeními, aniž to představovalo porušení základních svobod zaručených Unií, zejména svobodu usazování (směrnice 2006/123) a volný pohyb kapitálu.

Generální advokát takové omezení (tj. paušální nepřipuštění neadvokátů do vnitřní struktury advokátních společností jako je tomu v České republice) ve smyslu článku 15 směrnice 2006/123, odst. 2 písm. c) a odst. 3 považuje za nediskriminační, opodstatněné [sledující legitimní cíl v podobě naléhavého důvodu obecného zájmu, a to a) profesní nezávislosti advokátů; b) dodržování právních předpisů pro dané povolání; c) kvality služeb; d) ochrany jednotlivců] a dále za opatření proporcionální (přiměřené v zájmu zachování profesní nezávislosti advokátů a ochrany jednotlivců) a soudržné (vnitřně koherentní).

S ohledem na výše uvedené je tedy možno říci, že český zákon o advokacii je v této otázce v souladu s unijním právem.

V této souvislosti je zapotřebí pro úplnost zdůraznit, že určité nedostatky, které byly generálním advokátem shledány v německém zákonu o advokacii (BRAO) před novelou z roku 2022, se naší úpravy netýkají, neboť český zákon o advokacii na rozdíl od BRAO (před i po novele) neumožňuje, aby se společníky advokátních společností vedle (evropského usazeného) advokáta mohli stát příslušníci jiných svobodných povolání jako např. patentoví zástupci, daňoví poradci, daňoví zástupci, auditoři, certifikovaní účetní, lékaři a lékárníci. Generální advokát zde přitom spatřoval problém v kritériu soudržnosti, neboť z německé úpravy nebylo zřejmé, proč se společníky advokátních společností mohou stát jen příslušníci některých svobodných povolání a jiných nikoliv.

Stejně tak se našeho zákona o advokacii netýká výtka generálního advokáta o tom, že německý zákon o advokacii obecně a bez dalšího upřesnění vyžaduje, aby advokáti a zástupci dalších povolání, kteří jsou oprávněni být členy, byli profesně činní v rámci dané společnosti, neboť český ZoA žádnou takovou podmínku nestanoví. Z účasti na české advokátní společnosti totiž nejsou vyloučeni advokáti, kteří by do společnosti pouze (pasivně) investovali (tedy stali se společníky advokátních obchodních korporací) bez toho, aniž by prostřednictvím takové společnosti aktivně sami poskytovali právní služby. Jinými slovy, česká zákonná úprava připouští, aby společník české advokátní společnosti měl v (jedné) advokátní společnosti jen pasivní investici a věnoval se např. toliko činnosti jednatele advokátní společnosti či dokonce zcela jinému businessu mimo rámec advokacie, který však musí být s výkonem advokacie slučitelný.

Jelikož český zákon o advokacii (jak výše řečeno) nepřipouští účast na advokátní společnosti extraneů, není rovněž ve vztahu k našemu současnému právnímu řádu relevantní námitka generálního advokáta ve vztahu k německé úpravě o tom, že je neslučitelné s unijním právem úprava v BRAO, která umožňuje, aby zástupci jiných povolání než advokáti drželi procentní podíl kapitálu a hlasovacích práv, který je dostatečný k tomu, aby získali přímý či nepřímý vliv postačující k ovlivnění společnosti, což může ohrožovat nezávislost advokátů při obhajobě jejich klientů.

Závěrem je třeba zdůraznit, že ze stanoviska generálního advokáta plyne (srov. zejména body 99. a 100. stanoviska), že členský stát může přijmout i takovou úpravu, která připustí účast třetích osob (neadvokátů, patrně i mimo oblast tzv. svobodných povolání, tedy finančních investorů) na advokátních společnostech, avšak tato úprava musí být vyvážena opatřeními, která zabrání těmto třetím osobám mimo dané povolání přímo či nepřímo ovlivňovat rozhodnutí advokátní společnosti, pokud by byla v sázce jejich nezávislost a náležitá ochrana zájmů jejich klientů, jinak by mohlo jít o rozpor s unijním právem.

K tomu srov. poznámku generálního advokáta pod čarou č. 22 stanoviska: „*Nic by dle mého názoru*

nebránilo tomu, aby členský stát umožňoval výkon advokacie ve skupině pouze osobním, a nikoli kapitálovým společností. Ať je tomu tak či onak, **každý členský stát vyhodnotí váhu faktorů, jako je přítomnost konkurentů, kteří působí prostřednictvím kapitálových společností, na stále globalizovanějším trhu právních služeb. Rovněž bude moci posoudit, zda je vhodné těmto společnostem poskytnout vnější ekonomické zdroje (formou kapitálu, a nikoli pouze půjček), aby mohly čelit technologickým výzvám, které pro advokátní kanceláře představují digitalizace nebo umělá inteligence.** Dokud neexistuje harmonizovaná úprava této oblasti na unijní úrovni, může každý členský stát akceptovat nebo odmítnout přítomnost kapitálových společností ve své advokacii, jak uzná za vhodné.“

Generální advokát přitom správně (dle mého) poukazuje na to, že bez dalších opatření by požadavek dvojí většiny (kapitálu a hlasů) v rukou advokátů nemusel stačit k zabránění nežádoucího tlaku na advokáty ze strany investorů, kteří nejsou advokáty.

Je tomu tak proto, že (jak zmiňuje generální advokát v pozn. č. 52 pod čarou stanoviska) faktický vliv menšinového investora na rozhodování společnosti může být vyvíjen i jinak než jeho pouhou účastí na valné hromadě. Práva společníků (i menšinových) na informování o fungování podniku, jim například poskytují poznatky vhodné k tomu, aby mohli vyvíjet tlak nebo žádat vysvětlení o příslušných rozhodnutích s cílem maximalizovat očekávatelný ekonomický přínos jejich kapitálového vkladu.

Potřebuje česká klientská, advokátní, investorská či jiná obec financiaci advokátů?

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563

e-mail: janosek@arws.cz

[1] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. 4. Formy výkonu advokacie. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 44.

[2] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. 4. Formy výkonu advokacie. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 45.

[3] Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř, Michal Žižlavský. Zákon o advokacii a stavovské předpisy - Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, § 11.

[4] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. 4. Formy výkonu advokacie. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, MACKOVÁ, Alena, VYCHOPENĚ, Martin a kol. Advokátní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 45.

[5] Dostupné >>> [zde](#).

[6] ČECH, Petr. Advokátská spol. s r. o. z pohledu práva společností. Právní zpravodaj, 15. 5. 2006: „Podle § 15 odst. 1 ZAdv mohou advokáti vykonávat advokacii ve spol. s r. o., jsou-li společníky takové společnosti pouze advokáti. Společnost sama ale advokátem není.“

[7] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. § 14 [Sdružení]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚ, Martin, KRYM, Ladislav, PEJCHAL, Aleš a kol. Zákon o advokacii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 92.

[8] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. § 11 [Obecně]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, VYCHOPENĚ, Martin, KRYM, Ladislav, PEJCHAL, Aleš a kol. Zákon o advokacii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 86-87.

[9] Dostupné >>> [zde](#).

[10] Výsledky uvedeného výzkumu jsou dostupné >>> [zde](#).

[11] Dostupné >>> [zde](#).

[12] Srov. např. >>> [zde](#).

[13] Uvádí se, že spor byl vyvolán panem Halmerem „uměle“ s cílem věc dostat před Soudní dvůr a dosáhnout tak změny německé legislativy.

[14] Dostupné >>> [zde](#).

[15] Viz bod 50. stanoviska generálního advokáta.

[16] Viz bod 52. stanoviska generálního advokáta.

[17] Viz bod 53. stanoviska generálního advokáta.

[18] Viz bod 54. stanoviska generálního advokáta.

[19] Viz bod 56. stanoviska generálního advokáta.

[20] Viz bod 61. stanoviska generálního advokáta.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)